

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 29.10.2008
COM(2008) 706 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**Από την χρηματοπιστωτική κρίση στην ανάκαμψη: ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο ανάληψης
δράσης**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Από την χρηματοπιστωτική κρίση στην ανάκαμψη: ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο ανάληψης δράσης

Συντονισμένες ενέργειες σε επίπεδο ΕΕ

Η πρωτοφανής κρίση στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές δημιούργησε σημαντικές προκλήσεις για την ΕΕ. Η συντονισμένη σε επίπεδο ΕΕ δράση όλων των 27 κρατών μελών ήταν αποτελεσματική για τη σταθεροποίηση του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος. Η εφαρμογή μέτρων πρέπει να είναι ταχεία προκειμένου να αποκτήσει το χρηματοοικονομικό σύστημα εκ νέου την αναγκαία ρευστότητα. Η χρηματοπιστωτική κρίση όμως δεν έχει ξεπεραστεί ακόμα και ήδη προκαλεί σοβαρή κάμψη που επηρεάζει την ευρύτερη οικονομία, πλήττοντας νοικοκυριά, επιχειρήσεις και θέσεις απασχόλησης. Οι κραδασμοί που πλήττουν την ευρωπαϊκή οικονομία αναμένεται να περιορίσουν μεσοπρόθεσμα τη δυνητική αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης, καθώς και να μειώσουν σημαντικά τους πραγματικούς ρυθμούς αύξησης το 2009 και το 2010. Δεδομένου ότι οι επενδυτές αποφεύγουν τους κινδύνους, η παραγωγικότητα θα δεχθεί πτωτικές πιέσεις και η καινοτομία ενδέχεται να πληγεί.

Η δύναμη της Ευρώπης έγκειται στην αλληλεγγύη που επιδεικνύει και στην ικανότητά μας να ενεργούμε από κοινού. Η κρίση θα πλήξει όλα τα κράτη μέλη, μολονότι κατά διαφορετικό τρόπο και σε διαφορετικό βαθμό, ενώ είναι πιθανό να αυξηθεί η ανεργία, να μειωθεί η ζήτηση και να επιδεινωθούν οι δημοσιονομικές θέσεις. Από κοινού δράση σημαίνει αποτελεσματικότερη και περισσότερο αξιόπιστη απάντηση. Αντιθέτως, εάν κάθε κράτος μέλος δρα μεμονωμένα, οι προσπάθειες που καταβάλλει θα είναι ανεπαρκείς. Υπάρχει επίσης κίνδυνος ανεπιθύμητων δευτερογενών επιπτώσεων σε άλλα κράτη μέλη.

Καθοριστικό στοιχείο για τη σταθεροποίηση του τραπεζικού τομέα ήταν το γεγονός ότι η ΕΕ ήταν σε θέση να αναλάβει συλλογικά δράση κατά τη στιγμή που οι πιέσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές ήταν εντονότερες. Ο συντονισμός των εθνικών μέτρων με βάση μια δέσμη σαφών αρχών σε επίπεδο ΕΕ, συνοδευόμενος από την ανάληψη άμεσης κοινοτικής δράσης, αποδείχθηκε ότι αποτελεί την ορθή προσέγγιση. Ο εν λόγω συντονισμός υποστηρίχθηκε με την ανάληψη αποφασιστικής, συντονισμένης και αποτελεσματικής δράσης: σε επίπεδο ΕΕ από τη Γαλλική Προεδρία του Συμβουλίου, την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, και σε εθνική κλίμακα από τα κράτη μέλη, με την πλήρη στήριξη και συνεργασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η ΕΕ πρέπει να οικοδομήσει με βάση το εν λόγω επίτευγμα και να αποφασίσει να αντιμετωπίσει ενωμένη και συντονισμένη τα επόμενα στάδια της κρίσης, μετατρέποντας τις προκλήσεις αυτές σε ευκαιρίες, προσθέτοντας ορισμένα βραχυπρόθεσμα μέτρα στη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Στο παρόν έγγραφο καθορίζεται μια τρίπτυχη προσέγγιση που θα εξελιχθεί σε γενικό σχέδιο δράσης/ πλαισίου για την ανάκαμψη στην ΕΕ:

- *μια νέα αρχιτεκτονική για τις χρηματοπιστωτικές αγορές σε επίπεδο ΕΕ*
- *αντιμετώπιση των επιπτώσεων στην πραγματική οικονομία*
- *γενική αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης*

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί τη συμμετοχή της Επιτροπής στη συζήτηση που διεξάγεται επί του παρόντος στους κόλπους της ΕΕ, καθώς και με τους διεθνείς εταίρους μας, σχετικά με τον πλέον ενδεδειγμένο τρόπο αντιμετώπισης της τρέχουσας κρίσης και των επακόλουθων συνεπειών της. Στις 26 Νοεμβρίου, η Επιτροπή θα προτείνει, στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, ένα λεπτομερέστερο πλαίσιο ανάκαμψης για την ΕΕ, συγκεντρώνοντας μια σειρά από στοχευμένες βραχυπρόθεσμες πρωτοβουλίες με στόχο να συμβάλουν στην αντιμετώπιση δυσμενών επιπτώσεων στην ευρύτερη οικονομία και προσαρμόζοντας τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα της στρατηγικής της Λισαβόνας έτσι ώστε να ληφθεί υπόψη η κρίση.

1. ΜΙΑ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ

Έξοδος του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού τομέα από την κρίση

Συνεργαζόμενοι στενά, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή συμφώνησαν για τη λήψη μιας σειράς άμεσων μέτρων για την προστασία των αποταμιεύσεων των πολιτών μας και τη διάσωση τραπεζών που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Η αρχική αντίδραση στα διάφορα μέτρα που ελήφθησαν για τις χρηματοπιστωτικές αγορές ήταν θετική, θα πρέπει όμως να εφαρμοστούν ταχέως και οι επιπτώσεις τους να αξιολογούνται σε μόνιμη βάση. Η πολιτική ανταγωνισμού συμβάλλει ουσιαστικά στο συντονισμό των αντιδράσεων, παρέχοντας παράλληλα τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να παρεμβαίνουν, εφόσον απαιτείται, σύμφωνα με τις εθνικές προϋποθέσεις¹. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει την ισότητα από άποψη συνθηκών ανταγωνισμού μεταξύ δικαιούχων και μη δικαιούχων συνδρομής από το δημόσιο τομέα.

Εντούτοις, η κατάσταση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος παραμένει ιδιαίτερα εύθραυστη και εξακολουθεί να υφίσταται ο κίνδυνος σοβαρής μείωσης της προσφοράς πιστώσεων. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν περιθώρια για αυταρέσκεια όταν πρόκειται για την υλοποίηση της στρατηγικής για την έξοδο του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού τομέα από την κρίση. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να δρα συντονισμένα προκειμένου να μεγιστοποιήσει τα επιτεύγματα των ενεργειών της. Ειδικότερα, απαιτείται:

- *συνεχής παροχή έντονης στήριξης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα από την ΕΚΤ και άλλες κεντρικές τράπεζες.* Οι κεντρικές τράπεζες έχουν αποδείξει ότι διαθέτουν αξιοσημείωτη ευελιξία και εφευρετικότητα παρέχοντας στον τραπεζικό τομέα επαρκή ρευστότητα και μεριμνώντας ώστε να μην εξαπλωθεί η κρίση σε άλλους τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- *ταχεία και συνεκτική υλοποίηση των καταρτισθέντων από τα κράτη μέλη σχεδίων διάσωσης των τραπεζών.* Το μέτρο αυτό είναι ζωτικής σημασίας για την ταχεία αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στον τραπεζικό τομέα της ΕΕ και τον επακόλουθο περιορισμό της προκληθείσας στην οικονομία ζημίας, καθώς και για τη δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν την έντονη και βιώσιμη ανάκαμψη. Η συνεκτικότητα είναι απαραίτητη για τη βελτιστοποίηση των συνολικών επιπτώσεων των σχεδίων διάσωσης σε ολόκληρη την ΕΕ, την αποφυγή του κατακερματισμού της εσωτερικής αγοράς και τη διατήρηση

---

¹ Η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, στα μέτρα που λαμβάνονται σε σχέση με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης (ΕΕ C 270/8, της 25^{ης} Οκτωβρίου 2008)

ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ δικαιούχων και μη δικαιούχων κρατικής ενίσχυσης.

- *λήψη αποφασιστικών μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης της κρίσης σε όλα τα κράτη μέλη.* Η χρηματοπιστωτική κρίση έχει πλέον αρχίσει να πλήττει τα κράτη μέλη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, τα οποία προσχώρησαν προσφάτως στην Ένωση. Για την αντιμετώπιση της εν λόγω απειλής, Η ΕΕ είναι πρόθυμη να παράσχει σημαντική μεσοπρόθεσμη οικονομική στήριξη, από κοινού με το ΔΝΤ, στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν πιέσεις στο ισοζύγιο πληρωμών ή σοβαρούς κινδύνους χρηματοοικονομικής σταθερότητας.

Διασφάλιση της ενίσχυσης των ρυθμίσεων και της εποπτείας

Παράλληλα με τη σταθεροποίηση της κατάστασης, θα απαιτηθεί η αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα και, σε μεταγενέστερο στάδιο, η επανένταξη των τραπεζών στον ιδιωτικό τομέα. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί άμεσα με τα κράτη μέλη έτσι ώστε η αναδιάρθρωση τμημάτων του τραπεζικού τομέα να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο που θα διασφαλίσει μελλοντικά τον θεμιτό και υγιή ανταγωνισμό στον εν λόγω τομέα. Ιδιώτες και επιχειρήσεις πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ένα υγιές και σταθερό τραπεζικό σύστημα, έτσι ώστε να είναι σε θέση να χρηματοδοτούν τα επενδυτικά τους σχέδια, το δε κοινωνικό σύνολο θα ωφεληθεί από τα ληφθέντα μέτρα για την εξασφάλιση της διάθεσης πιστώσεων σε λογικούς όρους.

Η Επιτροπή έχει υποβάλει προτάσεις σχετικά με την εγγύηση των καταθέσεων και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, καθώς και για την ανάσχεση του κινδύνου της επίταξης των κυκλικών διακυμάνσεων ως αποτέλεσμα των κανονιστικών και λογιστικών προτύπων. Θα υποβάλει επίσης συντόμως προτάσεις σχετικά με τους φορείς πιστοληπτικής αξιολόγησης και τις αμοιβές των διευθυντικών στελεχών. Έχουν επίσης δρομολογηθεί εργασίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εποπτείας της κεφαλαιαγοράς και της διαχείρισης των κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων, των αντισταθμιστικών ταμείων (hedge funds) και των ιδιωτικών μετοχικών κεφαλαίων. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να δώσουν προτεραιότητα στην εξέταση των προτάσεών της, έτσι ώστε να καταστεί δυνατό να προκύψουν, το συντομότερο δυνατόν, αυστηρότερες ρυθμίσεις και εποπτεία και να διαδραματίσουν το ρόλο τους στο πλαίσιο της αποκατάστασης της εμπιστοσύνης στο σύστημα.

Τα εν λόγω μέτρα θα καλύψουν τις εντοπισθείσες ελλείψεις και θα συμβάλουν στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο σύστημα συνολικά. Θα πρέπει να επανακαθορίσουμε το πρότυπο ρύθμισης και εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τα μεγάλα διασυννοριακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η υφιστάμενη ανά χώρα οργάνωση της εποπτείας της ΕΕ περιορίζει την αποτελεσματικότητα της προληπτικής εποπτείας σε μακροοικονομικό επίπεδο. Η Επιτροπή δρομολόγησε εργασίες σχετικά με το είδος του συστήματος εποπτείας το οποίο χρειαζόμαστε για το μέλλον, την εκτέλεση των οποίων ανέθεσε στην ομάδα De Larosière².

---

² Η εν λόγω ομάδα έχει ως εντολή να μελετήσει την οργάνωση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών οργανισμών, έτσι ώστε να διασφαλίσει την προληπτική ορθότητα, την ομαλή λειτουργία των αγορών και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της εποπτείας της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, τη χρήση μηχανισμών έγκαιρης προειδοποίησης και τη διαχείριση κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης διασυννοριακών και διατομεακών κινδύνων. Θα εξετάσει επίσης τη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και άλλων βασικών δικαιοδοτικών οργάνων, έτσι ώστε να συμβάλει στη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας σε παγκόσμια κλίμακα. Η ομάδα αυτή αποτελείται

2. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΕΝΑ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Οι επιπτώσεις της μείωσης της προσφοράς πιστώσεων στην ευρύτερη οικονομία θα γίνουν αισθητές με την αύξηση του ποσοστού ανεργίας και τη μείωση της ζήτησης προϊόντων και υπηρεσιών από εταιρείες κάθε μεγέθους. Τα μέσα πολιτικής για την αντιμετώπιση της ανεργίας και την τόνωση της ζήτησης βρίσκονται κυρίως στα χέρια των κρατών μελών. Εντούτοις, η κοινοτική διάσταση προσδίδει προστιθέμενη αξία στα εθνικά μέτρα. Όπως έχουν καταδείξει τα θετικά αποτελέσματα της στρατηγικής της Λισαβόνας, όταν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή συνεργάζονται σε πλαίσιο εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης μπορούν να προκύψουν σημαντικά πρόσθετα οφέλη.

Εντούτοις, στο πλαίσιο της τρέχουσας κατάστασης, η ΕΕ πρέπει να αναπροσαρμόσει τα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μέτρα της πολιτικής της Λισαβόνας έτσι ώστε να ληφθεί υπόψη η κρίση. Στο πρόγραμμά της για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να προσθέσει βραχυπρόθεσμες ενέργειες, συνεχίζοντας παράλληλα να επενδύει στο μέλλον:

- αυξάνοντας τις επενδύσεις στην E&A, την καινοτομία και την εκπαίδευση·
- προωθώντας την ευελιξία με ασφάλεια, ως μέσο για την προστασία και την παροχή εφοδίων στους πολίτες, παρά διαφύλαξης συγκεκριμένων θέσεων απασχόλησης·
- ελευθερώνοντας το δυναμικό των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, για τη δημιουργία αγορών σε εθνικό επίπεδο και διεθνώς·
- ενισχύοντας την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα, συνεχίζοντας να καθιστά την οικονομία μας περισσότερο οικολογική, γεγονός που θα αποτελέσει το μέσο για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, ξεπερνώντας τα εμπόδια ενεργειακής ασφάλειας και επιτυγχάνοντας τους περιβαλλοντικούς μας στόχους.

Όσο πιο αποτελεσματικά μπορέσει η Ευρώπη να συντονίσει τις προσπάθειές της, τόσο θα πολλαπλασιάζονται τα θετικά αποτελέσματα των εν λόγω μέτρων. Βασίζόμενοι στην προσέγγιση της εταιρικής σχέσης που χαρακτηρίζει την στρατηγική της Λισαβόνας, καλούμε τα κράτη μέλη να συμφωνήσουν για την αύξηση του επιπέδου συντονισμού, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω νέες προκλήσεις.

Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης

Λαμβανομένης υπόψη της ευρωπαϊκής διάστασης των προβλημάτων και του γεγονότος ότι οι πληθωριστικές πιέσεις είναι πλέον μικρότερες, η νομισματική και δημοσιονομική πολιτική μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της ζήτησης. Η κατάσταση των δημόσιων οικονομικών σε εθνικό επίπεδο πιθανόν να παρουσιάσει σημαντική επιδείνωση κατά τα προσεχή έτη, αντικατοπτρίζοντας τη μείωση των εσόδων. Μολονότι ένα τμήμα της εν λόγω μείωσης των εσόδων συνδέεται με την επιβράδυνση της οικονομίας, το τμήμα που συνδέεται με την προσαρμογή ορισμένων τομέων, όπως του υπερτροφικού στεγαστικού τομέα, θα έχει μονιμότερες επιπτώσεις στα έσοδα. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, κατά το επόμενο έτος θα σημειωθεί στην ΕΕ συνολική δημοσιονομική επιδείνωση κατά περισσότερο από 1 ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ, με μεγάλες διακυμάνσεις από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

από τους: Jacques de Larosière (πρόεδρος), Leszek Balcerowicz, Otmar Issing, Rainer Masera, Callum McCarthy, Lars Nyberg, José Perez Fernandez, Onno Ruding.

Το γεγονός αυτό ενδέχεται βραχυπρόθεσμα να αμβλύνει εν μέρει τις επιπτώσεις της επιβράδυνσης της οικονομίας, σε βάρος όμως της δημοσιονομικής κατάστασης, ακόμα και πριν να ληφθούν υπόψη τα σχέδια οικονομικής διάσωσης. Εντούτοις, και σε μεγάλο βαθμό λόγω προηγούμενης εφαρμογής του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης, το έλλειμμα της ΕΕ, και ιδίως της ζώνης του ευρώ, αναμένεται επί του παρόντος να παραμείνει κάτω του 3% του ΑΕΠ.

Μολονότι τα περισσότερα από τα εξαγγελθέντα μέτρα για τη στήριξη της χρηματοοικονομικής σταθερότητας (εγγυήσεις) δεν θα έχουν άμεσες επιπτώσεις στο έλλειμμα, το πραγματικό δημοσιονομικό κόστος θα εξαρτηθεί από το βαθμό στον οποίο θα ενεργοποιηθούν κρατικές εγγυήσεις. Παράλληλα, τα μέτρα που λαμβάνονται για την αναδιάρθρωση του κεφαλαίου τραπεζών αυξάνουν ήδη τα επίπεδα χρέους. Εκτός από το γεγονός ότι διαφαίνεται ήδη διαρθρωτική επιδείνωση στα δημοσιονομικά αποτελέσματα, τούτο ενδέχεται να δημιουργήσει ανησυχίες όσον αφορά τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, ιδίως στις πλέον ευάλωτες χώρες.

Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης παρέχει το κατάλληλο πλαίσιο πολιτικής, εξισορροπώντας τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες σταθεροποίησης με τις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις διαρθρωτικής μεταρρύθμισης, ιδίως μέσω της στήριξης της διαδικασίας προσαρμογής. Η εφαρμογή του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης θα διασφαλίσει ότι κάθε επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών θα συνοδεύεται από τα κατάλληλα για την περίπτωση μέτρα διαρθρωτικής μεταρρύθμισης, εξασφαλίζοντας παράλληλα την αποκατάσταση των διατηρήσιμων θέσεων. Οι δημοσιονομικές πολιτικές πρέπει να αξιοποιούν πλήρως τον επιτρεπόμενο από τη συνθήκη βαθμό ευελιξίας και το αναθεωρημένο σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης, ενώ θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ακόλουθες αρχές:

- η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να διατηρήσει σταθερή πορεία, εκφράζοντας τις προσδοκίες για ελεγχόμενο τερματισμό της κρίσης·
- το περιθώριο ελιγμών, το οποίο εξαρτάται από ύπαρξη ισχυρών και αξιόπιστων εθνικών δημοσιονομικών θεσμικών οργάνων και μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών πλαισίων, θα πρέπει να εξεταστεί με βάση την ειδική κατάσταση κάθε χώρας·
- στο πλαίσιο του επιδιωκόμενου αποτελέσματος του προγράμματος των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη οι μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ευελιξία και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα·
- οι μεταρρυθμίσεις που στηρίζουν βραχυπρόθεσμα τη ζήτηση πρέπει να πραγματοποιούνται εγκαίρως, να είναι στοχευμένες και προσωρινές.

Η διαδικασία η σχετική με το υπερβολικό έλλειμμα πρέπει να θεωρηθεί ως αμοιβαία υποστήριξη για την αντιμετώπιση τρεχόντων προβλημάτων και τη διασφάλιση μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας. Θα γίνει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των δημοσιονομικών επιπτώσεων που οφείλονται σε σφάλματα πολιτικής και των συγκυριακών επιπτώσεων και συγκεκριμένα των επιπτώσεων από τα μέτρα διάσωσης στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της διαδικασίας εποπτείας θα ληφθούν υπόψη οι αυξήσεις του επιπέδου του χρέους λόγω της εφαρμογής σχεδίων διάσωσης.

Επιτάχυνση της μεταρρύθμισης και των επενδύσεων

Οι κραδασμοί στην ευρωπαϊκή οικονομία αναμένεται να μειώσουν το ποσοστό της δυνητικής ανάπτυξης και να αυξήσουν την ανεργία, με αποτέλεσμα να μειώσουν τη ζήτηση. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι επομένως ζωτικής σημασίας προκειμένου να στηρίξουν βραχυπρόθεσμα τη ζήτηση, να διευκολύνουν τις μεταβάσεις τόσο εντός όσο και προς την αγορά εργασίας βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα και να αυξήσουν μακροπρόθεσμα το ποσοστό της δυνητικής ανάπτυξης.

Θα είναι ιδιαίτερος σημαντικό να διασφαλιστεί η βέλτιστη χρήση των επενδύσεων. Τούτο σημαίνει ότι οι κοινοτικές και οι κρατικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τρόπο που να έχουν διπλή επίπτωση, δηλαδή να αντισταθμίζουν βραχυπρόθεσμα τη μείωση της ζήτησης, παράλληλα όμως να συμβάλλουν μακροπρόθεσμα στη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό. Στο πλαίσιο των υφιστάμενων προτεραιοτήτων μεταρρύθμισης, όπως αναφέρονται στη στρατηγική της Λισαβόνας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν άμεση προτεραιότητα σε βασικές μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την καινοτομία και την παραγωγικότητα, τονώνοντας τις επενδύσεις, που σε συνδυασμό με τη μείωση του πληθωρισμού και την στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών μέσω της λήψης στοχευμένων μέτρων κοινωνικής προστασίας, θα ενισχύσουν τη ζήτηση.

Επιπλέον, καθώς το χρηματοπιστωτικό σύστημα πλήττεται από μια παρατεταμένη διαδικασία απομόχλευσης και δεδομένων των αναμενόμενων αλλαγών όσον αφορά την ανάληψη κινδύνων από τον τραπεζικό τομέα, θα πρέπει να εξευρεθούν τρόποι για την χρηματοδότηση των καινοτόμων τεχνολογιών, τη διατήρηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και την χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Εξάλλου, θα πρέπει να εξακολουθήσουν να καταβάλλονται προσπάθειες για το άνοιγμα των αγορών τρίτων χωρών σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, ιδίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Η Επιτροπή θα εξετάσει, από κοινού με τα κράτη μέλη, τα ακόλουθα μέτρα:

- μετά το άτυπο συμβούλιο ECOFIN του προηγούμενου μηνός, ο όμιλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων πρότεινε συνολικό πακέτο ύψους 30 δισεκατ. € για τη χορήγηση δανείων σε μικρομεσαίες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις μέσω εμπορικών τραπεζών. Πρόκειται για σημαντική αύξηση σε σχέση με τις συνήθεις πρακτικές δανειοδότησης στον εν λόγω τομέα, πρέπει όμως να υλοποιηθεί επειγόντως·
- συνεργαζόμενη στενά με την Επιτροπή, η ΕΤΕ θα μπορούσε να επιταχύνει το έργο της σχετικά με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων για την αλλαγή του κλίματος, την ενεργειακή ασφάλεια και τις υποδομές, ιδίως εκείνων που έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα. Είναι ενδεχόμενο να απαιτηθεί η ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης της ΕΤΕ, για παράδειγμα μέσω της επίσπευσης της ημερομηνίας της επόμενης αύξησης κεφαλαίου που προβλέπεται για το 2010·
- η ΕΤΠΑ έχει διαδραματίσει βασικό ρόλο στη μεταρρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα και στη χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα στα νέα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοδότησης, θα μπορούσαν να ενισχυθούν οι δραστηριότητές της στις εν λόγω χώρες·
- με συνολική προβλεπόμενη χρηματοδότηση άνω των 350 δισεκατ. € για την περίοδο 2007-2013, η πολιτική συνοχής παρέχει σημαντική στήριξη στις δημόσιες επενδύσεις από τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες της ΕΕ. Η Επιτροπή θα εξετάσει από κοινού με τα κράτη

μέλη τις δυνατότητες επιτάχυνσης των επενδυτικών σχεδίων και των πληρωμών στα κράτη μέλη.

- εξεύρεση καινοτόμων τρόπων χρηματοδότησης για ένα ευρύ φάσμα έργων υποδομής, ιδίως στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των δικτύων προηγμένης τεχνολογίας, για παράδειγμα μέσω της αποτελεσματικότερης χρησιμοποίησης των εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και της οικολογικής τεχνολογίας, για παράδειγμα σε κτίρια και σε καθαρά αυτοκίνητα, θα παρείχε νέες οικονομικές δυνατότητες, συγκεκριμένα στις ΜΜΕ, βοηθώντας την ΕΕ να επιτύχει τους στόχους της όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος.
- αύξηση της ζήτησης ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών, μέσω της μείωσης της φορολογίας, καθώς και άλλων στοχευμένων φορολογικών μέτρων.
- διατήρηση και δημιουργία νέων εξαγωγικών ευκαιριών για τις επιχειρήσεις της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, μέσω ενός προορατικού προγράμματος ανοίγματος των αγορών, το οποίο θα περιλαμβάνει τη διαπραγμάτευση εμπορικών συμφωνιών και την υλοποίηση της στρατηγικής μας για το άνοιγμα των αγορών.
- χρησιμοποίηση των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών για τον ανταγωνισμό και για τους καταναλωτές, έτσι ώστε να βελτιωθεί η λειτουργία των αγορών, να μειωθούν οι τιμές για τους καταναλωτές και να αξιοποιηθούν πλήρως όλες οι δυνατότητες τις οποίες προσφέρει η ενιαία αγορά.

Ενεργώντας από κοινού, σε πνεύμα εταιρικής σχέσης και συντονίζοντας τις δραστηριότητές τους, τα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα μπορούν να κινητοποιήσουν σημαντικά κεφάλαια προκειμένου να επιταχυνθούν οι ιδιαίτερα αναγκαίες επενδύσεις και να παρασχεθεί η δυνατότητα στην ΕΕ να εξέλθει ισχυρότερη από την κρίση.

Αντιμετώπιση των προβλημάτων απασχόλησης και των κοινωνικών επιπτώσεων

Η επιβράδυνση της οικονομίας θα επηρεάσει οικογένειες, νοικοκυριά και τις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Οι αρνητικές επιπτώσεις της είναι ήδη αισθητές στην απασχόληση. Η ΕΕ πρέπει να μεριμνήσει για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στην απασχόληση και τον περιορισμό των θέσεων απασχόλησης και να χρησιμοποιήσει τα μέσα που διαθέτει προκειμένου να αμβλύνει τις κοινωνικές συνέπειες. Παρά το γεγονός ότι η κύρια ευθύνη βαρύνει τα κράτη μέλη, θα είναι ωστόσο χρήσιμος ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ των κοινοτικών και των εθνικών ενεργειών. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τους κοινωνικούς εταίρους έτσι ώστε να βρεθεί η καλύτερη λύση για την κρίση. Θα πρέπει να εξακολουθήσουν να ενθαρρύνονται οι τομείς ανάπτυξης από άποψη δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, όπως η παροχή προσωπικών υπηρεσιών, υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και κοινωνικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να καταστούν σημαντική πηγή θέσεων απασχόλησης, η οποία θα αποτελέσει επίσης ένα μέσο πρόσβασης και παροχής δυνατοτήτων.

Η Ευρώπη έχει υποφέρει κατά το παρελθόν από την έλλειψη ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας, με σκοπό να βοηθήσουν στην μελλοντική εκ νέου κατάρτιση ατόμων, έτσι ώστε να εξεύρουν και να δημιουργήσουν νέες θέσεις απασχόλησης. Είναι πλέον επιτακτικότερη η ανάγκη στήριξης της μετάβασης τόσο εντός όσο και προς την αγορά εργασίας, αυξάνοντας και προσαρμόζοντας την προσφορά στη ζήτηση εργατικού δυναμικού,

και αυξάνοντας την παραγωγικότητα της εργασίας. Τούτο σημαίνει ότι πρέπει να εφαρμοστούν τα μέτρα των οποίων η λήψη ενθαρρύνεται στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας, συμπεριλαμβανομένων:

- της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της ανεργίας, παρέχοντας στα κράτη μέλη τη δυνατότητα νέου προγραμματισμού κονδυλίων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, για την στήριξη μέτρων ταχείας επανένταξης ανέργων στην αγορά εργασίας·
- της επανεξέτασης της αποτελεσματικότητας του Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση·
- της ενίσχυσης των ανέργων για την ταχεία έναρξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με χαμηλό κόστος·
- της παρακολούθησης των επιπτώσεων της κρίσης σε διάφορους τομείς που επηρεάζονται από τις διαρθρωτικές προσαρμογές και της χρησιμοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρονται από το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων, έτσι ώστε να καταστεί εφικτή η έγκαιρη, στοχευμένη και προσωρινή στήριξη, εφόσον απαιτείται·
- της επιδίωξης της ευελιξίας με ασφάλεια και ειδικότερα των μέτρων της ενεργούς πολιτικής για την αγορά εργασίας, της μεταρρύθμισης του συστήματος φόρων και παροχών, καθώς και της βελτίωσης της αντιστοιχίας μεταξύ δεξιοτήτων και θέσεων απασχόλησης. Η κατάσταση ενδέχεται να είναι ιδιαίτερα δυσχερής στο χαμηλότερο επίπεδο της αγοράς εργασίας, καθιστώντας ιδιαίτερα σημαντική τη διευκόλυνση της αναπόφευκτης αναδιάρθρωσης και την χορήγηση εισοδηματικής στήριξης, καθώς και την στοχευμένη παροχή κοινωνικής προστασίας.

3. ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Όλες οι περιοχές του κόσμου έχουν πληγεί από την κρίση και καμία από αυτές δεν θα μπορέσει να αντιμετωπίσει μόνη της τις επιπτώσεις της κρίσης. Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η κρίση εξαπλώνεται σε αναδυόμενες αγορές και θα επιτείνει περαιτέρω τις πιέσεις που ασκούνται ήδη στις αναπτυσσόμενες χώρες. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εμποδιστεί η περαιτέρω εξάπλωση της κρίσης και το ΔΝΤ πρέπει να είναι έτοιμο να παρέμβει, προβλέποντας ενδεχόμενη κατεπείγουσα χρηματοδότηση. Η Ευρώπη θα συνεργαστεί με το ΔΝΤ και θα χρησιμοποιήσει το μέσο μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής, ιδίως για να βοηθήσει γειτονικές χώρες. Η Ευρώπη είναι και θα παραμείνει δραστήριος παράγοντας στο πλαίσιο της συντονισμένης συνολικής αντιμετώπισης της κρίσης.

Η τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση έχει τονίσει περισσότερο παρά ποτέ την αλληλεπίδραση μεταξύ μακροοικονομικών πολιτικών και αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατά συνέπεια, για την αντιμετώπισή της θα απαιτηθεί να καλυφθούν οι ελλείψεις από άποψη ρύθμισης και εποπτείας, καθώς επίσης και οι μακροοικονομικές και οι σχετικές με τις ισοτιμίες ανισορροπίες, που αποτελούν μερικές από τις συνιστώσες της τρέχουσας κρίσης.

Με την χρηματοπιστωτική κρίση τέθηκαν ζητήματα παγκόσμιας διακυβέρνησης, τα οποία εκτείνονται πέραν του καθαρά χρηματοπιστωτικού τομέα. Αναδείχθηκε το ζήτημα των ανισορροπιών σε παγκόσμια κλίμακα, θα πρέπει όμως επίσης οι ανισορροπίες αυτές να

εξετάζονται στο ευρύτερο πλαίσιο της ανάγκης να διατηρηθεί η δέσμευση της ΕΕ για την ελευθέρωση των συναλλαγών και των υπηρεσιών και την ανάπτυξη της πολυμερούς συνεργασίας, καταπολεμώντας τις τάσεις προστατευτισμού και επιδιώκοντας θετικά αποτελέσματα στο πλαίσιο του γύρου της Ντόχα του ΠΟΕ. Το ζητούμενο είναι επίσης να επιμεριστούν τα οφέλη της βιώσιμης ανάπτυξης με τις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως σε μια εποχή αστάθειας των τιμών των πρώτων υλών, και να αντιμετωπιστούν προκλήσεις όπως η αλλαγή του κλίματος, η διεθνής ευημερία και η επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας.

Κατόπιν πρωτοβουλίας της ΕΕ, στην οποία η Επιτροπή διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο, οι ΗΠΑ θα διοργανώσουν, στις 15 Νοεμβρίου, την πρώτη διεθνή σύνοδο κορυφής για την χρηματοπιστωτική κρίση. Ένας από τους στόχους της εν λόγω συνόδου είναι να αρχίσει να βελτιώνεται ο συντονισμός σε παγκόσμια κλίμακα, να επανεξεταστεί ο ρόλος των διεθνών οργανισμών στην εποπτεία των χρηματοπιστωτικών αγορών και να προσαρμοστούν, εν όψει των μελλοντικών εξελίξεων, οι δομές διακυβέρνησης σε παγκόσμια κλίμακα. Η Επιτροπή έχει παράσχει ενεργό στήριξη στις διεθνείς προσπάθειες για τη δημιουργία συνεκτικού πλαισίου με σκοπό την αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν τις επενδύσεις σε παγκόσμια κλίμακα, συμπεριλαμβανομένων των γενικά αποδεκτών αρχών και πρακτικών του ΔΝΤ για τα κρατικά επενδυτικά ταμεία.

Για να περιοριστεί ο κίνδυνος μελλοντικής επανεμφάνισης χρηματοπιστωτικών κρίσεων, θα πρέπει να εφαρμοστούν ορισμένα μέτρα για τη μεταρρύθμιση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής αρχιτεκτονικής. Τα μέτρα αυτά πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο των ακόλουθων γενικών κατευθύνσεων:

- ενίσχυση της διεθνούς συνεκτικότητας και ποιότητας των κανονιστικών προτύπων, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής μεταρρυθμίσεων (σύμφωνα με τους χάρτες πορείας του ECOFIN και τις συστάσεις του FSF·
- ενίσχυση του διεθνούς συντονισμού μεταξύ εποπτικών αρχών του χρηματοπιστωτικού τομέα·
- ενίσχυση της μακροοικονομικής εποπτείας και πρόληψης της κρίσης, συνδυάζοντας μακροοικονομικούς και μικροοικονομικούς κανόνες προληπτικής εποπτείας, ενισχύοντας την χρηματοπιστωτική σταθερότητα και αναπτύσσοντας συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης· και
- περαιτέρω ανάπτυξη των ικανοτήτων αντιμετώπισης χρηματοπιστωτικών κρίσεων και επίλυσης κρίσεων σε εθνικό, περιφερειακό και πολυμερές επίπεδο.

Τέλος, για την εξασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας θα απαιτηθεί σημαντική αναδιάρθρωση των αρμόδιων οργανισμών. Μόνο κατά τον τρόπο αυτό θα μπορέσουμε να εδραιώσουμε τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τις συνόδους κορυφής για την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Μολονότι η τρέχουσα κρίση αποκάλυψε ορισμένες αδυναμίες του ευρωπαϊκού κανονιστικού συστήματος, η Ευρώπη έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του νέου παγκόσμιου συστήματος και να το καταστήσει αποτελεσματικό. Το εν λόγω σύστημα θα πρέπει να βασίζεται στις ακόλουθες βασικές αρχές:

- αποτελεσματικότητα: απαιτείται η επίτευξη ισορροπίας έτσι ώστε να διασφαλίζεται συγχρόνως η ταχύτητα και η ποιότητα των αποφάσεων, χωρίς υπερβολική παρέμβαση·

- διαφάνεια και λογοδοσία: οι νέοι ή αναμορφωμένοι οργανισμοί πρέπει να αναλαμβάνουν πλήρως τις ευθύνες τους, έτσι ώστε να ενισχύονται τα κίνητρα εφαρμογής και συμμόρφωσης·
- εκπροσώπηση: στις διεθνείς ομάδες πρέπει να ενταχθούν αναδυόμενες χώρες έτσι ώστε να βελτιωθεί η νομιμότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Πρέπει να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της κατακερματισμένης εκπροσώπησης των ευρωπαϊκών χωρών και της ζώνης ευρώ, έτσι ώστε να αυξηθεί η γενική αποτελεσματικότητα και επιρροή της ΕΕ.

Κίνδυνοι και ευκαιρίες

Η ΕΕ πρέπει να λάβει αποτελεσματικά μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης. Τα μέτρα αυτά απαιτείται να είναι επαρκώς ευφυή ώστε να ενθαρρύνουν τις ενδεδειγμένες αλλαγές στην οικονομία μας, μεριμνώντας ώστε να εξέλθουμε από την εν λόγω κρίση έτοιμοι να εκμεταλλευτούμε πλήρως τις συνθήκες ανάκαμψης όταν προκύψουν. Ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί τούτο είναι να αδράξουμε τις ευκαιρίες που μας παρουσιάζονται, έτσι ώστε να συνεχίσουμε την αναδιάρθρωση των οικονομιών μας, να παράσχουμε στους πολίτες μας την κατάρτιση και τα εφόδια προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις, λαμβάνοντας παράλληλα μέριμνα για τα πλέον ευάλωτα μέλη των κοινωνιών μας, σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 2 της συνθήκης. Γνωρίζουμε, από την εμπειρία του παρελθόντος, ότι η επιτυχία βασίζεται στην αποφυγή του οικονομικού εθνικισμού και ότι η ευρωπαϊκή ανάπτυξη στηρίζεται στην άρση των εμποδίων μεταξύ κρατών μελών και στην εκμετάλλευση της κλίμακας και της ισχύος της εσωτερικής μας αγοράς.

Η ΕΕ έχει αντιμετωπίσει κατά το παρελθόν διάφορα είδη κρίσεων και επέτυχε πάντοτε να εξέλθει από τις κρίσεις αυτές ισχυρότερη και περισσότερο ενωμένη. Έχουμε ήδη αποδείξει ότι όταν τα 27 κράτη μέλη μας και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα αποφασίζουν να δράσουν από κοινού, μπορούμε να επιτύχουμε αποτελέσματα και να ανταποκριθούμε στις προσδοκίες των πολιτών μας. Η τρέχουσα κρίση μπορεί επίσης να αποτελέσει μια ευκαιρία για την Ευρώπη και τα μέτρα που περιγράφονται συνοπτικά στο παρόν έγγραφο καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να καταβάλουμε από κοινού προσπάθειες για να κινηθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση στο δρόμο της ανάκαμψης.